

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. május 7.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

A szövegértési feladatok megoldásának értékelése, pontozása

- A válaszokra csak a javítási-értékelési útmutatóban adott pontszámok, illetve részpontszámok adhatóak. Félpont nem adható.
- A hiányzó válasz minden esetben 0 pont.
- Az értékelő tanár a jelölt megoldásaiban jelöli a helyesírási hibákat. A helyesírási hibák pontozásához a mellékletben közöltek az irányadók.
- **Az 1-8. kérdésre a javító tanár csak az útmutatóval egyező tartalmú választ értékelheti pontokkal. Az aláhúzások is jelzik az elvárható tartalmi elemeket.**

HELTAI ANDRÁS: HANGULAT – VAGY HEURIGER?...

Félreértett sajátossága a bécsi életnek a Heuriger. Az alkalmi látogatók túlnyomó többsége úgy éli meg, ahogyan a csoportos utazások prospektusaiban áll: „Hangulatos este egy igazi bécsi Heurigerben.” Az este stímmel, az igazi bécsi jelleg, nemkülönben a hangulat, kétségbe vonandó. Hacsak, az utóbbi érdekében, nem iszunk igen sokat – ez viszont eleve ellentétben áll a bécsi Heuriger-szellemmel.

Az átlagturistát kora este várja a busz a szállónál, azután kiszállhat Grinzingben, Sieveringben, netán Neustiftben, valamelyik Heuriger-nagyüzem előtt. A csoportot behajtják a faasztalok mellé, a lócákra. A kiporciónzott bor már ott áll, a halottszín sült csirkét – enyhén felmelegítve – máris hozzák a vaskos kiszolgálóhölgyek, akiknek állóképességére bizony szükség van: tessék meg próbálni tenyéren-karon kihozni 10-15 adag sültcsirkét krumplisalátával. A turistahad nekilát bornak-csirkének, hogy még echtbbnek érezze a hamisítatlan Heuriger-hangulatot, asztalról asztalra jár az éltes citerás, rekedtes hangján aznap ötszázadszor adva elő valamely bécsi műdalt, úgy a századforduló tájáról.

A bor ugyan híg, a langyos csirke ízetlen és a dalosnak nincs hangja – de hát az ember végül is szabadságon van! A vidámabbak, s akinek a könnyű alkohol is a fejébe száll, még dalra is fakadnak, míg a többiek figyelmesen szemlélik a színt, hogy otthon beszámolhassanak, mit láttak ama igazi, hamisítatlan bécsi Heurigerben. Erre van még egy gyenge órájuk, azután visszaterelik őket a buszba – programpont kipipálva. Az utcáról már árad befelé az újabb csoport, a mélyhűtőből újabb szürke csirkék kerülnek a grillbe. Egy nagyobb helyen egy este több száz embert képesek – mintegy futószalagon – kiszolgálni, beleértve a citeraszót.

A dolog eredetileg persze sokkalta emberibb és rokonszenvesebb volt, és – a közhiedelemmel ellentétben – mindmáig fellelhető. Csak el kell kerülni a tömegturizmus csapásait.

Mint annyi, a maga nemében korszerű újítás, ez is II. József nevéhez fűződik. Jó két százada, 1784 nyarán ő adott engedélyt arra, hogy a bécsi szőlősgazdák portájukon kimérhessék saját borukat. Tehát a bécsi paraszt „tetszés szerinti áron és az év bármely szakában” árulhatta a borát. A nyilvánvaló cél a termelés fejlesztése volt, hiszen akkoriban még emlékezhetek rá (kinek jutna eszébe ma?), hogy hajdan a bortermelés és a borkereskedelem a császárváros lakóinak fő bevételi forrása volt.

A kalapos király mindenestre csak szentesítette a még a középkorból fennmaradt gyakorlatot: a Bécsset körülvevő dombok-lankák borát a szőlőművelők eladták a városiaknak. Akkor a városfalakon belül, a szűk utcácskákban, átjárókban voltak a borharapók. A törökök közeledtével azonban a városparancsnok, Starhemberg gróf leromboltatta a sikátorokat, nehogy a török észrevétlen belopózhassék a városba – így a borkimérések a városfalon kívülre, a Bécs környéki falvakba kényszerültek. Oda, ahol ma is vannak, bár az egykori falvacskák rég a főváros elegáns kerületei.

A Heuriger egyébként egyszerre jelenti a zöldvendéglőt, ahová betérünk, és a Heurigert, az idei bort, amelyet ott mérnek. A pontos előírás szerint minden év november 11. napjáig mérhető ki a tavalyi termés. A bor e határidőn túl már „alte”, azaz régi – amely, sajátos módon könnyebbnek tűnik, mint a frissebb idei. Az utóbbival sok újonc megjárja: a néha szinte mustra emlékeztető, pillekönnyű szénsavas borocska úgy itatja magát – különösen jó fűszeres húsokra, salátákra –, mint a hosszúlépés. Néhány „virtel”, azaz negyed liter után azonban kitűnik, hogy tiszta bort ittunk, amelyből egy litert még az edzettebb ivó is igencsak megérez.

A kérdésre, hol találunk „igazi” Heurigert, elkerülendő a turistaüzemeket, a válasz nem könnyű. A helyszín ugyanis többnyire azonos. Ha a város északnyugati részén busszal, villamossal vagy autón kijutunk a völgyekig, mindenütt látjuk a kicsinosított, egykori parasztportákra tűzött zöld lombokat, koszorúkat – borkóstolóra hívnak. E jelzés sajátos eredetű: a középkorban a bécsi nyilvános fürdőket jelölte a zöld lomb. A Heuriger lelkes hívei szerint a borgazdák utóbb a nemes nedű tetet-lelket tisztító, üdítő hatását

kívánták e módon kifejezni... Ha nem igaz, akkor is szépen hangzik, akárcsak a másik magyarázat: „Der Herrgott steckt die Hand ’naus”, azaz a Jóisten nyújt kezét a lomb képében. Ki állhatna ellen ilyen invitálásnak?...

Egyre kevesebben. A legismertebb Heuriger-tájon, Grinzingben az ötvenes években még 80 kis szőlősgazda mérte a saját borát, mellettük három vendéglő működött. Napjainkra 13 őstermelő maradt, a vendéglők száma viszont megtízszereződött. És a kettő bizony nem ugyanaz. Az igazán eredeti, „ős”-Heuriger (ma is megtalálható) nem más, mint néhány lóca a gazda kertjében, netán a pincében. A város peremére kiránduló bécsi az elemőzsiát maga hozza, csak a bort vásárolja hozzá. A hangulat ingyen jön, s a dolog egyik varázsa éppen ebben van. A magának való városi polgár a közös padoknál, asztaloknál vadidegenekkel kerül össze, sőt (a nedű jóvoltából is) egy estére, tán hosszabb időre szóló barátságokat köt.

(Forrás: Heltai András: *Például Ausztria*, Bp., Gondolat, 1990. 12–14.)

1. Hasonlítsa össze a Heltai-szöveg címét a prospektusból idézett mondattal! Hogyan változtatja meg a szöveg címe a prospektusból idézett mondat jelentését? (Utaljon a mondat szerkezetre és az írásjelek szerepére!)

*a cím – egy mellérendelő választó szó szerkezetből áll
a gondolatjel elhallgatást jelez, és nyomatékossítja a vagylagosságot
a kérdőjel és a három pont bizonytalanságot, kételyt ébreszt*

A prospektusból idézett mondat összekapcsolja a hangulatos estét a Heurigerrel, jelezve, hogy ott lehet átélni azt. A mondat modalitása is biztos állítást tartalmaz. Heltai címadása viszont elválasztja egymástól a kettőt, sőt azt sugallja, hogy egyik kizárja a másikat.

Ha az összehasonlítás tartalma nem jó: 0 pont

Ha az összehasonlítás tartalma jó: 1 pont

Ha a cím nyelvi elemei közül - legalább kettőt helyesen értelmez: 2 pont
- ha csak egyet: 1 pont

Adható: **3, 2, 1, 0 pont**

2. A szöveg második és harmadik bekezdése nagyon kritikus a turistaprogrammal kapcsolatban.

a) Keressen a második bekezdésben 6 (3x2) olyan szókapcsolatot, mondatelemet, amelyek a fenti állítást igazolják! A kigyűjtött kifejezéseket rendezze a következők szerint:

A felszolgált ételre, italra vonatkoznak:

- *kiporciózott bor*
- *halottszín sült csirke – enyhén felmelegítve*

A kiszolgáló alkalmazottakat minősítik:

- *vaskos kiszolgáló hölgyek*
- *éltes citerás – rekedtes hang – aznap ötszázadszor adva elő*

A vendégekkel kapcsolatos bánásmódról, véleményre utalnak:

- *átlagturista*
- *Heuriger-nagyüzem,*
- *a csoportot behajtják*
- *turistahad*

6 jó idézet: **3 pont**

4–5 jó idézet: 2 pont

3 jó idézet: 1 pont

0–2 idézet: 0 pont

b) „A bor ugyan híg, a langyos csirke ízetlen és a dalosnak nincs hangja ...” – leplezi le a valóságot a szerző. De nyilván nem így reklámozzák a rendezvényt. Írja át ezt a mondatot úgy, ahogyan egy utazási iroda reklámjában szerepelhet!

Az átírás az idézet mindhárom lényeges elemre utaljon – pl.:

a bor: mustra emlékeztet – könnyű – nemes

a sült csirke: ropogós, piros

a dalos: élőzene – valódi hangszeres kíséret – eredeti bécsi dalok

Pontot csak értelmes, szabatos mondatra szabad adni.

Ha mindhárom válaszelem jó, ötletes: **1 pont**

Ha bármelyik hiányzik vagy téves: 0 pont.

c) A két bekezdést átszövik a hasonló és egymással összefüggő jelentésű metaforák. Keresse ki a következő képek párját!

- **Heuriger-nagyüzem** – *futószalagon kiszolgálni*
- **a csoportot behajtják** – *visszaterelik őket*

2 jó megoldás: **2 pont**

1 jó megoldás: 1 pont

0 jó megoldás: 0 pont

3. A szöveg két történelmi személyiség nevét említi (II. Józsefet, Starhemberg grófot).

a) Írja a következő tények mellé, hogy melyik kinek a nevéhez fűződik!

• a gazdáknak engedélyt adott a bormérésre	<i>II. József</i>
• meg akarta védeni a várost a töröktől	<i>Starhemberg</i>
• szabaddá tette a kereskedést ár és időpont vonatkozásában	<i>II. József</i>
• századokkal korábban élt, mint a másik említett személy	<i>Starhemberg</i>

4 jó megoldás: **4 pont**

3 jó megoldás: 3 pont

2 jó megoldás: 2 pont

1 jó megoldás: 1 pont

0 jó megoldás: 0 pont

b) Fogalmazza meg minél pontosabban szöveg információi alapján

- **II. József engedélyét!**

Engedélyezem, hogy _____

A válasz fontos elemei:

- *a bécsi szőlősgazdák*
- *portájukon*
- *saját borukat*
- *„tetszés szerinti áron és az év bármely szakában” árulhassák*

Esetleg: Kelt 1784 nyarán .

• **Starhemberg gróf rendeletét!**

Elrendelem, hogy _____

A válasz fontos elemei:

- *a sikátorok, utcácskák lerombolása*
- *indokként: a török veszedelem elkerülése*

Ha mindkét szöveg közelítően pontos tartalmú és nyelvileg is helyes: 2-2 pont

Ha lényeges információk hiányoznak a szövegekből: 0 pont

Hiányos vagy nyelvileg helytelen szövegért a javító tanár megítélése szerint vonjon le pontot.

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont

4. a) Mi az ismertetőjele ma a valódi Heurigereknek?

Az épületekre kitűzött zöld lombok, koszorúk.

b) Mi volt az eredeti jelentése ennek a jelnek?

A nyilvános fürdőket jelölte.

c) Milyen kétféle értelmezést tulajdonítanak neki ma?

- *A bor testet-lelket üdítő hatására utal.*
- *A Jóisten kéznyújtását jelöli.*

4 jó megoldás: 4 pont

3 jó megoldás: 3 pont

2 jó megoldás: 2 pont

1 jó megoldás: 1 pont

0 jó megoldás: 0 pont

5. Írja le a következő német szavak szövegbeli jelentését! (Az egyiknek kettő is van.)

- **„echt”**: *hamisítatlan, valódi*
- **„alte”**: *régi (bor)*
- **„virtel”**: *negyed liter (bor)*
- **„Heuriger”**: *zöldvendéglő
e vendéglőben mért (idei) bor*

A Heuriger esetében csak akkor adható pont, ha mindkét jelentés megvan.

4 jó megoldás: 4 pont

3 jó megoldás: 3 pont
 2 jó megoldás: 2 pont
 1 jó megoldás: 1 pont
 0 jó megoldás: 0 pont

6. a) Töltse ki az utolsó bekezdés alapján a következő táblázatot!

	szőlősgazdák száma	vendéglők száma
1950-es évek	80	3
napjaink	13	kb. 30

Ha a 4 adatból – 4 jó: 2 pont
 – 3 jó: 1 pont
 – 0–2 jó: 0 pont

b) Fogalmazzon a táblázathoz olyan címet, amely pontosan kifejezi a tartalmát!

A grinzingi borkimérések számának alakulása az ötvenes évektől napjainkig

A helyes címért: 1 pont.
 Hiányos vagy rossz címért: 0 pont.

7. A szöveg gyakran használ idézőjelet. Nevezzen meg három különböző szándékot (cél), amelyek a kifejezésére az idézőjelet alkalmazza! Írja alá a megfelelő szövegbeli példát is!

- **cél:** *idegen nyelvű szó vagy szöveg jelölése*
példa: „*alte*”, „*virtel*”, „*Der Herrgott...*”
- **cél:** *szó szerinti idézet*
példa: „*Hangulatos este ...*”, „*tetszés szerinti áron...*”
- **cél:** *az eredeti jelentés nyomatékosítása*
példa: „*igazi*” Heuriger, „*ős*”-Heuriger

Ha akár a cél, akár a példa rossz vagy hiányzik, akkor nem adható pont.
 Minden célhoz elég egy-egy példa.

3 jó cél példával: 3 pont
 2 jó cél példával: 2 pont
 1 jó cél példával: 1 pont
 0 jó megoldás: 0 pont

8. Írjon alcímeket a szöveg alábbi egységeihez!

Az alcímek a következő tartalmakra utaljanak:

- **1–4. bekezdés:** *a hamisított (tömegnek kínált, üzletté vált) Heuriger*
- **5–6. bekezdés:** *a Heuriger története (létrejötté, kialakulása, történelmi múltja)*

-
- **7–9. bekezdés:** *az igazi (eredeti, ősi) Heuriger*

Minden – a tartalom lényegét megragadó – alcím elfogadható.

3 jó megoldás: 3 pont

2 jó megoldás: 2 pont

1 jó megoldás: 1 pont

0 jó megoldás: 0 pont

9. Ajánlaná-e Heltai szövegét Bécsbe készülő barátjának? Írjon 3-3 érvet mellette és ellene! Az érvek vonatkozzanak a szöveg tartalmára és hangnemére egyaránt!

Lehetséges érvek például:

Ajánlanám, mert

- *a Heurigert több szempontból is bemutatja.*
- *leleplezi a hamis Heurigert.*
- *segít felismerni az igazi Heurigert.*
- *érdekes megismerkedni a Heuriger történelmével is.*
- *a gunyoros hanggal elrettent a tömegturizmustól.*
- *az igényességet képviseli a tömeg- és üzletté váló kultúrával szemben.*

Nem ajánlanám, mert

- *a történelmi áttekintés nagyon felszínes.*
- *sok fölösleges adat van benne.*
- *csak a Heurigerről beszél, miközben Bécsben sok más érdekesség is van.*
- *az első rész gunyoros hangja sértő lehet.*
- *a barátom előző bécsi látogatásakor nagyon jól érezte magát egy, a szöveg által leszólt Heurigerben – nem akarnám megbántani.*
- *nem szeretném, ha a barátom azt hinné, hogy besorolom őt az átlagturisták közé.*

Értékelendő: az érvek helytálló, szöveget jól minősítő volta.

Csak a szöveg értelmezéséből kiinduló érv fogadható el.

(Nem érv például: Nem ajánlanám, mert a barátom már járt Bécsben.)

Adható: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont

SZÖVEGALKOTÁS

Nyelvi és szerkezeti szempontból értékelni csak az adott három téma valamelyikéről szóló dolgozatot lehet.

Ha a jelölt egynél több (kettő vagy három) szövegalkotási feladatot old meg, és választását nem jelöli egyértelműen (nem húzza alá, melyiket választotta vagy nem húzza át a szerinte érvénytelen megoldást), akkor a javító tanárnak a vizsgadolgozatban szereplő megoldások közül sorrendben az első megoldást kell értékelnie.

A SZÖVEGALKOTÁSI FELADAT ÉRTÉKELÉSÉNEK ELVEI

A lehetséges tartalmi elemek felsorolása nem jelenti azt, hogy a helyes feladatmegoldásban valamennyi elemnek szerepelnie kell. A lehetséges tartalmi elemekben adott választól eltérő minden jó megoldás értékelendő!

1. A szövegalkotási feladatok értékelése a teljesítménytartományokban közölt kritériumok, valamint az adott feladathoz tartozó lehetséges tartalmi elemek figyelembevételével történik.
2. A javítási-értékelési útmutató leírja a tartalmi minőségre (elérhető: 20 pont), a szerkezetre (elérhető: 20 pont) és a nyelvhasználatra (elérhető: 20 pont) adható pontok három teljesítménytartományát. A teljesítménytartományokon belül az értékelő dönt az elért pontszámról.
3. Az értékelő tanár a dolgozatban jelöli a szövegalkotási, a nyelvhelyességi és a helyesírási hibákat. A jelöléshez, valamint a helyesírási hibák pontozásához a mellékletben közöltek az irányadók.
4. Az értékelő tanár a vizsgázó összpontszámát a szövegalkotási feladat végén található táblázatban rögzíti.

ÉRVELÉS, EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE, ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉS

TARTALMI KIFEJTÉS

Elérhető 20 pont

(20–15 pont)

A dolgozat a választott témáról szól, és megfelelő tájékozottsággal, gondolati érettséggel, tartalmasan fejti ki a megjelölt kérdést (szempontot, problémát, összefüggést).

A téma megközelítése világos; átgondolt, az értelmezés, a kifejtés tájékozottságra, a vizsgázó tudásának meggyőző alkalmazására utal (*pl. a tárgyi elemek, a fogalmak, az utalások helytállóak, meggyőzőek*).

A lényegi állítások kifejtettek, a példák, hivatkozások relevánsak, a gondolatok hihetőek, meggyőzőek (*pl. az állításokat támogató érvek közül egy sem alapul fogalmi, logikai tévedésen*).

A vizsgázó írásművében tanújelét adja ítélőképességének, kritikai gondolkodásának.

Az írásmű tartalmaz személyes reflexiókat, kifejtett véleményt, álláspontot.

(14–9 pont)

Az írásmű lényegében tartja magát a tételben megjelölt kérdéshez (szempontoz, problémához, összefüggéshez).

A dolgozatban váltakoznak a témához tartozó gondolatok és a témától eltérítő kijelentések. A kifejtés tárgyi elemei (*pl. fogalmak, utalások, példák*) zömükben helytállóak.

Az írásmű mégsem tükrözi írója kellő mélységű és részletességű tudását az adott témáról, ezért nem elég meggyőző. Előfordulhat egy-két fogalmi, tárgyi félreértés.

Az érvek nem mindig támasztják alá kellő mértékben az állításokat, azok nem elég világosak és/vagy értelmetlenek.

A személyes reflexió, az álláspont kifejtése keveredik az általános megfogalmazásokkal.

(8–1 pont)

A kérdéssel (szemponttal, problémával, összefüggéssel) kapcsolatos értelmes kifejtés helyét gyakran az általánosságok, esetenként fogalmi, tárgyi tévedések foglalják el. A vizsgázó állításainak magyarázata és kifejtése helyett ismétlésekbe bonyolódik. Logikai érvelése gyenge vagy hibás; kevés a releváns példa, utalás. Elfogadható önálló vélemény az írásmű nem tartalmaz, így nem képes meggyőző lenni.

A SZÖVEG MEGSZERKESZTETTSÉGE**Elérhető: 20 pont****(20–15 pont)**

Az írásmű egészének felépítése megfelel a feladatban megjelölt műfajnak, a témának és a témáról közölt gondolatoknak.

Az írásműnek – a tartalmi kifejtés logikájával összhangban – van eleje, közepe és vége: a téma felvezetése, kifejtése és lezárása elkülöníthető egymástól. A nagy szerkezeti részek arányosak.

A felépítés egésze meggyőző, világos, logikusan előrehaladó, az állítások és gondolat-egységek világosan kapcsolódnak egymáshoz. A kifejtés, ha a gondolatmenet indokolja, további egységekre is tagolódik.

A globális és lineáris kohézió egyaránt megvalósul a szövegben.

Az írásmű megtartja az adott terjedelmet.

(14–9 pont)

Az írásmű minden fontos részt (felvezetés, kifejtés, lezárás) tartalmaz, de azok aránya, egyensúlya helyenként megbillen (*pl. túl hosszú bevezetés, túl rövid, jelentéktelen befejezés*).

A felépítés olykor következetlen, a gondolatmenetet helyenként indokolatlan váltások, kitérők jellemzik, nem mindig elég világos a részek közötti összefüggés (*pl. előfordul a nyelvi kapcsolóelemek kisebb bizonytalansága*).

A vizsgázó nem fektet elég hangsúlyt arra, hogy a fontos dolgokat kiemelje, elválassza a kevésbé lényegesektől (*pl. az olvasó szerkezeti hiányt érzékel vagy a szöveg néhány bekezdése akár elhagyható*).

(8–1 pont)

Az írásműnek nincs igazán eleje, közepe és vége – nem halad egy meghatározható irányba. A gondolatmenet lényegében zavaros (*pl. csapongás, ismétlődések*).

A szerkezet alapvető hiányossága, hogy a főbb gondolatok nem különülnek el világosan egymástól.

Az író „elvész” a dolgozatban, mert állandóan változtatja annak irányát: alapvető szövegösszefüggésbeli hiányosságok mutatkoznak (*pl. logikai hézag, felesleges ismétlés, alanyváltás, túlbonyolított mondatok*).

A globális és lineáris kohéziót megteremtő eszközöket (*pl. kötőszavak, névmások, névelők, utalószavak*) nem vagy rosszul használja – az írásmű szétesővé válik.

A terjedelem kirívóan rövid.

NYELVI MINŐSÉG**Elérhető: 20 pont****(20–15 pont)**

Az írásmű nyelvi, stiláris regisztere, hangvétele egészében megfelel a témának, a vizsgahelyzetnek, a személyes véleménynyilvánításnak.

Írója egyértelműen, folyékonyan, gördülékenyen fogalmaz. Az írásmű külön értéke az egyéni hangvétel, élvezetes, leleményes stílus.

A mondatfajták (tartalmi és szerkezet szempontból is) kellő változatossággal szerepelnek az írásműben.

A szókincs szabatos, pontos, a stílus kifejező. A szóhasználat választékossága lehetővé teszi az értelmes gondolatközlést.

(14–9 pont)

Az írásmű nyelvi, stiláris regisztere lényegében megfelel a téma és a vizsgahelyzet követelményeinek. A szóhasználat általában pontos, szabatos, de olykor a köznyelvi normától eltérő szóhasználat (*pl. szleng, vulgáris köznyelv, anakronizmus, nyelvi-gondolkodási panel, homályosság*) nehezíti a megértést.

A mondat szerkesztés helyenként nem eléggé változatos.

Nyelvi-nyelvtani hibák is előfordulnak a dolgozatban (*pl. egyeztetésben, vonzathasználatban*).

(8–1 pont)

Az írásmű nyelvi regisztere csak részben felel meg a téma és a vizsgahelyzet stiláris követelményének (*pl. a hangvétel élöbeszéd jellegű, nem felel meg az írott művel szemben támasztott igényeknek, követelményeknek*).

A szegényes szókincs, esetenként a tartalmi jellegű szótévesztés, a szintelen stílus (vagy a dagályosság) akadálya az árnyalt kifejezésnek.

A mondat szerkesztés nem igényes (*pl. az egyszerű mondatok túlsúlya, hosszadalmas összetett mondatok*).

Gyakran fordul elő nyelvi-nyelvtani hiba az írásműben (*pl. az egyeztetésben, a vonzathasználatban, az igeragozásban*).

ÉRVELÉS

Az Ön megítélése szerint véglegesen kiszoríthatják-e az elektronikus adathordozók a hagyományos könyveket? Vagy a kétféle médium kölcsönösen fel is erősítheti az olvasói/felhasználói érdeklődést? Milyen előnyei és hátrányai vannak a szövegek e kétféle megjelentetésének? Az alábbi gondolatokat is figyelembe véve, érvekkel alátámasztva fejtsse ki véleményét!

„A tapasztalatok szerint a médiaváltás nem azt jelenti, hogy az újabb médium automatikusan eltörlí a régít. Igen gyakran fellépnek váratlan kölcsönhatások, s olyan szinergikus* kapcsolatok jönnek létre, amelyek először világítanak rá a látszólag túlhaladott médiumban rejlő bizonyos lehetőségekre és értékekre. Például a posta nem kevesebb hasznát látta a telefonnak, mint a film a televízióknak vagy a könyv az újságnak (és megfordítva). [...] Bármelyik CD-ROM — a maga imponáló tárolókapacitásával — nemcsak a könyvek teljesítőképességének határait demonstrálja, hanem egyúttal azt is, hogy a könyvet mint olyat miben nem tudja felülmúlni egyetlen más új médium sem.”

(*Mitől beteg a könyvforgalmazás? Valóság, 2002/11.*)

*szinergikus: egymást segítő

Lehetséges tartalmi elemek:

Érvek az elektronikus adathordozók mellett:

- a szöveg gyorsan elérhető, az olvasó nem kényszerül arra, hogy felkeressen egy könyvtárat vagy egy könyvesboltot
- a magas könyvárak mellett fontos szempont az olcsóbb hozzáférés
- ha egy szöveg szerepel a megfelelő adatbázisban, akkor mindig elérhető, nem kölcsönözhetik ki, mint egy könyvet
- a sokat olvasók számára gyakran gondot okoz a könyvek elhelyezése, néhány száz kötet már komoly tárolási problémához vezethet
- az internetes letöltés vagy a lemezen történő tárolás esetében jóval kisebb a tárolás helyigénye
- a számítógép segítségével sokkal könnyebb megtalálni egy bizonyos szöveghelyet
- ha az olvasó szeretne visszaidézni egy korábbi részletet, szófordulatot, kifejezést, nevet stb., a kereső programok segítségével ezt gyorsan megteheti
- az olvasásnak ez a módja környezetkímélő, hiszen szükségtelenné teszi a papír felhasználását
- a digitalizálás hozzáférhetővé teszi az anyanyelvi kulturális örökség nagy részét
- könyvtári állományok nyomtatott anyagainak digitalizálása más országok (földrészek) könyveit, nyomtatott szövegeit is elérhetővé teszi

Érvek a hagyományos könyvforma mellett:

- a könyv mint sajátos „tárgy” az olvasás legkevésbé helyhez kötött lehetőségét nyújtja
- nem kell a számítógépes asztal mellett tölteni az olvasására szánt időt
- még egy laptop sem alkalmas arra, hogy tetszőleges testhelyzetben olvassuk a képernyőn megjelenő szöveget
- a könyv a leginkább mozgatható (bárhova szabadon magunkkal vihető) szöveghordozó
- a számítógépet nem célszerű gyakran mozgatni, a laptop pedig sérülékeny is lehet
- a számítógép segítségével történő hozzáférés egyszeri nagyobb összegű befektetést igényel
- egy komoly nagyságrendű beruházással szemben a könyvtári belépőjegy lényegesen kifizetődőbb
- még távol van az az idő, amikor minden család minden tagja saját számítógépén olvashat
- a könyv sokkal inkább kíméli a szemet, mint a képernyő
- a hosszabb szövegeket többnyire kinyomtatják, nem képernyőn olvassák el, így a papírfelhasználás valójában nem csökken
- a könyv nem csupán adathordozó, hanem formájával is esztétikai élményt nyújtó (mű)tárgy
- nem minden nyomtatásban megjelenő könyv kerül fel az internetre
- az internetre kerülés válogatási szempontjai sokszor esetlegesek, nem nyilvánosak
- gyermekekre kifejezetten káros a monitor előtt rendszeresen eltöltött hosszabb idő

EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE

Értelmezze Sánta Ferenc kortárs író novelláját! Hogyan idézi meg a gyerekek játéka a felnőttek világát? Mennyiben tér el ez a játék a megszokottól? Miért nincs neve a gyerekeknek?

Sánta Ferenc: Kicsik és nagyok

Ketten játszottak az udvarban, egészen hátul, a kert első fái között. Egy kislány és egy kisfiú, egyik sem volt idősebb nyolcesztendősnél.

A fiú egy fadarabbal négyszöget rajzolt az agyontaposott földre, három, négy méter lehetett minden oldala. A kislány figyelmesen nézte a fadarab útját. A karjában kis játék baba lapult. – Azt szeretném, ha először az ágyat rajzolnád meg, rettenetesen álmos a kicsi, alig tudja nyitva tartani a szemét.

A fiú felegyenesedett, összehúzott szemekkel vizsgálta a vonalakat, aztán belépett a négyszög közepébe.

– Csak beszélj összevissza!...

Az egyik vonal mellé három vonallal berajzolta az ágyat.

– Most az asztalt... – mondta a kislány.

– Azért a kályhát rajzolom be először, s legközelebb a bútorokat, és csak aztán a falakat...

Továbblépett, és egymás után rajzolta a köröket, kockákat – szekrényt, kályhát és a többi bútorokat. Aztán eldobta a fadarabot.

– Menj, és kösd meg a kutyát!

A kis kuvasz körülöttük lebzsel. Amikor a kislány közelebb lépett hozzá, félrefordított fejjel tekintett fel.

– Gyere Bodri... most már játszunk, addig te szép nyugodtan itt maradsz – egyik fához vezette, és gyors ujjakkal hozzákötötte.

– Jaj, istenem, milyen késő este van már, és az én emberem még mindig nincs idehaza, a kicsit sem fektettem még le, istenem, de szerencsétlen vagyok!...

– Kész? – kérdezte a fiú.

– Megyek már, megyek...

A babáját ringatva a melléhez szorította, és belépett a szobába. Egy pillanatra megállt, és visszaneézett a másik gyerekekre. Az zsebre dugott kezekkel nézte.

– Gyerünk, gyerünk, gyerünk...

Az ágyhoz lépett, és óvatosan lefektette a babát.

Melléje térdelt, falevelekkel betakargatta, aztán nagyot sóhajtva melléje dőlt.

– Jaj, a derekam, sohasem lesz vége ennek. Aludj, csillagom, én is alszom azonnal, apuka is hazajön mindjárt, és hoz valamit az ő csillagának...

Cirógatta a gyermek arcát, aztán a haját. A baba szemei kékek voltak, bután bámultak az égre. A szájáról lekopott a festék, csak itt-ott ült egy piros foltocska. A fiú megfordult, és úgy, ahogy volt, zsebre dugott kezekkel, a kerítéshez ment. Hátát nekivetette a deszkának. A kutya magasra vetette a farkát, fejét egészen oldalt fordította, és a fiút nézte.

– Öreg Bodri – szólt rá a gyerek. – Mindjárt elengedünk, de te elcsavarogsz, ha nem veled játszunk... Rántsd meg a kötelet!

A kutya felcsaholt, és jobbra-balra ugrálva rángatni kezdte a kötelet.

– Én édes Istenem! Istenem, mikor szabadítász már meg... – hallatszott a kislány motyogása a játék szobából. A fiú odatekintett. Kezét kivette a zsebéből, és kiegyenesedett. Kigombolta végig az ingét, két tenyerével beletürt a hajába, fejét hátravetette, és szemét az égnak emelve felkiáltott.

– HUUU... keserves Isten... – tántorgó lábakkal, erre-arra dülöngélve megindult a szoba felé. Belekezdett valami énekbe, aztán abbahagyta, felordított:

– A keserves világ... fuj, betyár Krisztus!...

– Édes istenem, Szűz Máriám... – mondogatta a kislány, és összetette a tenyerét, mintha imádkozna.

Aztán felemelkedett, és a baba fölé hajolt.

– Aludj, egyetlenem... nincs semmi baj!

– Hejj... – Kint a fiú kiköpött a földre. Bizonytalan, részeg mozdulattal beletörölt az arcába, mintha szét akarná morzsolni az orrát.

– Nyisd ki!... – kiáltotta a szoba felé.

A kislány fölemelkedett, az arcát a kezébe temette, vállalai rázkódtak, úgy tett, mintha sírna. Tétován, ijedten lépett erre-arra, mint aki nem tudja, mit tegyen. Közben szétnyitott ujjai közül figyelte a fiút.

– Nyisd ki! ... Bezárta, a jó istenit... Nyisd ki az ajtót, te! ...

A lányka a négyszög oldalához szaladt, és a lábával eltörölte egy darabon a felrajzolt vonalat.

– Jaj, dehogy zártam... Dehogy zártam...!

– Ott dögölj meg, ahol vagy... – tántorogva közeledett a nyíláshoz, de mielőtt belépett volna, meg-ingott, és ott haladt keresztül, ahová a szekrényt rajzolta.

A kislány elvette a kezét az arcáról, és kacagni kezdett.

– Megint a szekrényen jössz be...

A másik visszatámolyogva, újra nekiindult az ajtónak... – Bestia, minek zárod be, mondtam, hogy nyitva álljon. Hányszor mondtam már...

– Jaj, teremtőm – mondta a kislány, és maga elé tartott kezekkel hátrált az ágyhoz.

– Feküdj le, ne kiabálj, mindenki felébred...

– Majd lefektetek én, lefektetek én, megállj...

– Ne kiabálj, az isten szerelmére... Gyere, levetkőztetek...

– Mars! ...

– Segítetek, csak ne kiabálj... felébred a kicsi... gyere szépen,

Egészen a fiú mellé lépett... egymásra néztek. A leánynak barna szeme volt, a fiúé kék, mint az ég, vagy akár a játék babáé az ágyon. Egymást nézték pár pillanatig, aztán a fiú megszólalt, halkán, hogy alig lehetett hallani.

– Most akard levenni a kabátomat...

Kabát nem volt rajta, az ingért nyúlt a kislány.

– Gyere, fekédj le...

– Feküdjek le, mi?...

– Jaj, istenem, miért teszel tönkre – aztán vékony gyermekhangja sírásba gördült. – Keserves, nyomorult élet!

Megfordult, és a gyermek mellé vetette magát. Arcát a karjába temette, és zokogott. Ha valaki messziről hallja, azt hitte volna, felnőttek a sírását hallja.

– Bőg! Aztán holnap végigajgatod az utcát, hogy megvertelek...

A kislány mondani kezdte, mintha sohasem akarná abbahagyni.

– Hagyj engem, hagyj engem...

– Fogd be a szád...

– Hagyj engem, hagyj engem...

A fiú odatámolygott hozzá.

– Elhallgatsz végre?...

Megmarkolta a lány ruháját, és rángatta, míg le nem húzta az ágyról. A kislány felkapta a fejét.

– A hajamat kell fogni – suttozta.

– Amióta levágták, nincs mit fogni rajta – suttozta a fiú is, de elengedte a ruhát, és igyekezett belemarkolni a másik hajába, ami rövidre volt vágva, szinte olyan rövidre, mint a fiúé, mert már nyár volt.

Húzni kezdte végig a földön. A kislány feltérdelt, és összeszorított öklökkel védekezett.

– Eressz! – kiáltotta.

A fiú szemben állt a nappal. Arca pirosra gyulladt.

A bőre finom volt és érintetlen, de a szemei kegyetlenül összehúzódtak, és idegenül ültek homloka alatt, mintha odalopták volna.

– Fáj! – kiáltozott a kislány, megfeszítette a testét, és kiszakította magát a szorításból.

A fiú mozdulatlanul nézte, karjait lelógatta az oldala mellett, és szemei egészen megszűkültek. Aztán elindult a lány után.

– Bestia...

A kislány kinyújtott karokkal védekezett. Lábuk alatt felgyűrődött a föld, széttúrták a megrajzolt vonalakat.

– A gyermek!

A kislány megtántorodott. Egyensúlyukat veszítve végigvágódtak a földön.

A fiú mély, hosszú lélegzetet vett, aztán körültekintve, halkán rászólt a leányra.

– Én most elalszom, és te akarj levetkőztetni...

A hasára fordult. Karját a feje alá tette, és dörmögve, érthetetlenül motyogva lehunyta a szemét.

A kislány megigazgatta a haját, ujjaival elrendezgette az összeborzolódtott kis tincseket, aztán négykézlábra ereszkedett, és óvatosan a fiúhoz mászott. Végigtapogatta az ingét, nadrágját, kifordította a zsebeit, kódarabok, kulcs, kis spárga, színes üveg hullottak a földre.

– Nincs semmi – mondta halkán –, nincs neki pénze – és kezébe temette az arcát.

(1958)

Szövegekölés: *Sánta Ferenc művei II.* Masszi Kiadó, Budapest, 2002. 107-110. o.

Lehetséges tartalmi elemek:

- a mű **címe** általánosító-jelképes és értelmező szerepű
- a cím sugallja, hogy nincsen neve a gyerekeknek
- a *Kicsik és nagyok* kifejezés az életkorra, illetve a világhoz való viszonyra utal
- a kicsik, a gyerekek a **játékban** idézik meg, teremtik újra a felnőttek viselkedését
- ez a játék groteszk hatást kelt, mert az eljátszott eseményekből hiányzik az öröm és felszabadultság: feszültség van a játszás mint cselekvés és a játék tárgya között
- a **felnőtt** világ a körülmények szorításában élő emberek világa
- a felnőttek magatartásában a körülményekkel való reménytelen küzdelem mutatkozik meg
- a felnőttek világában az egymáshoz tartozás, a szeretet, a kétségbeesés és az agresszió egyszerre jelentkezik
- a **kicsik**, a gyerekek a játék közben folytonosan kilépnek a szerepükből, ezáltal el is távolodnak a megidézett „felnőtt” mintától
- a szerepekből való kilépés ösztönös **tiltakozás** az adott és véglegesnek tartott szerepek ellen
- az **elbeszélő** nézőpontja látszólag a kívülállóé
- a közlésmód meghatározó jellemzője a párbeszédnek egyenes idézése, a gesztus, a mimika, a cselekedetek leírása

Összehasonlító elemzés

Hasonlítsa össze az alábbi két, a szerelemről szóló költeményt! Kifejtésében vizsgálja meg a két vers szerelemfelfogását, a vershelyzet és a nyelvi megformáltság sajátosságait!

<p>CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY AZ ELEVEN RÓZSÁHOZ</p> <p>Nincs tavasszal, nincs se nyáron, Mint te, olyan rózsaszál; Még nagyobb dísz nyerne Sáron*, Csak te ott virítanál.</p> <p>Rózsaszínnel játszadoznak Két virító arcaid, Rózsamézzel harmatoznak Csókra temett ajkaid.</p> <p>Látta kellemid <i>Citére**</i>, Látta és irígykedett, Hogy pirosló lába-vére Képeden büszkélkedett.</p>	<p>ADY ENDRE MEG AKARLAK TARTANI</p> <p>Őrjít ez a csókos valóság, Ez a nagy beteljesülés, Ez a megadás, ez a jóság.</p> <p>Öledbe hullva, sírva, vágyva Könyörgök hozzád, asszonyom: Űzz, kergess ki az éjszakába.</p> <p>Mikor legtüzesebb az ajkam, Akkor fagyjon meg a tied, Taposs és rúgj kacagva rajtam.</p> <p>Hóhérok az eleven vágycak, Átok a legszebb jelen is: Elhagylak, mert nagyon kívánlak.</p>
--	--

<p>Hófejér tekintetednek Hajnalán nyílásba jött Rózsaszálacsák ferednek Tiszta téjhabok között:</p> <p>Szűz melyed fehér ölére Ők is úgy mosolyganak, Mint mikor rózsák tövére Gyöngyvirágot raktanak. –</p> <p>Rózsa vagy te, rózsza lészel, Rózsa még a selymed is: Jaj, de bezzeg kínra tészel, Hogyha van tövisked is!</p> <p>Rózsa! engedd, hadd heverjek Éltető bokrodba már, S édes árnyékodba nyerjek Fészket én, rideg madár.</p> <p>(1802–1803)</p>	<p>Testedet, a kéjekre gyultat, Hadd lássam mindig hódítón, Illatos vánkosan a multnak.</p> <p>Meg akarlak tartani téged, Ezért választom őródül A megszépítő messzeséget.</p> <p>Maradjon meg az én nagy álmom Egy asszonyról, aki szeret S akire én örökre vágyom.</p> <p>(1904)</p>
---	--

Szómagyarázat:

*Sáron: a Szentföld egyik legtermékenyebb és legnevezetesebb helye.

**Citére: Vénus, a szerelem istenasszonya.

(Forrás: Csokonai Vitéz Mihály minden munkája I, Versek, Bp., Szépirodalmi, 1981, 621.)

(Forrás: Ady Endre összes költeménye, I, Bp., Szépirodalmi, 1980, 18–19.)

Lehetséges tartalmi elemek:

- eltérő a **vershelyzet**: Csokonai verse a beteljesülés előtti szituációból szólal meg, Ady a beteljesülést követő helyzetet teremt meg
- Csokonai versét ebből adódóan az udvarlás gesztusai szervezik, a hódolatot kifejező szakaszok a széptevés eszközei
- Ady versében a hódolatnak nincs ilyen jellegű konkrét célja
- az elhangzó kérések más-más funkcióval rendelkeznek: az egyik esetben a vágy betöltését sürgetik, a másik esetben pedig az eltaszítás gesztusait követelik
- a nő eszményítése, illetve mitizálása is eltérő természetű: Csokonai verse a lány rendkívüliségét szépségének, különleges bájának és érintetlenségének jelzéseiből építi fel; Ady költeménye nem részletezi a megszólított nőalak külsejét, úgy tűnik, hogy a lírai én vágya nem elsősorban egy személyre, hanem inkább egy szituációra irányul
- Csokonai verse kollektív **mítoszra** játszik rá, Ady szövege egyéni mítoszt teremt
- egyik nőalak sem tekinthető konkrétan megrajzoltnak, de ez az általánosság, illetve elvontság eltérő okokra vezethető vissza
- Csokonai verse a romantika előtti irodalomra jellemző módon toposzokat variál (a lány piros orcája, édes ajka, hófehér keble)
- Ady verse az Én fölött álló, időtlenségbe helyezett mitikus nőt igyekszik megalkotni, aki távolságával és fensőbbiségével biztosítja a vágy örökkévaló voltát
- Csokonai versében ezért megfér egymással a kicsinyítés és az eszményítés, Ady szövege az eszményi nőt a megközelíthetlenség és fenségesség pozíciójába igyekszik helyezni
- Csokonai versének könnyedsége miatt a szerelem nem tűnik a lírai én személyiségét megrendítő, létét alapjaiban meghatározó élménynek, míg Adynál az örökre, a végtelenre

irányuló romantikus-szimbolista vágy beteljesületlensége az élet értelmetlen voltának bizonyosságaként, az élet tragikus kudarcaként jelenik meg

- Csokonai versében a **szerелеm** öncél, az öröm forrása, vagy éppen játék, Ady költeményében önmagán túl mutató jelentősége van: feladata a lírai én létproblémájának megoldása, az Énnek végesből a végtelen szférájába emelése

- Csokonai szövegének **hangnemét** a játékos könnyedség – helyenként humor – jellemzi, ezzel szemben Adynál a tragikus pátoasz tölt be meghatározó szerepet, egész beszédmódját a dinamikus intenzitás és a túlfűtöttség jellemzi

- Csokonai **nyelve** a kecsesség, a rokokó gáláns eleganciáját juttatja érvényre, ezzel szemben Ady stílusa nyers és erőteljes

- Csokonai szókészlete finomkodó, választékos, Ady stílusa a szakrális emelkedettségtől a drasztikumig terjedő széles skálán mozog

- Csokonai szövegének testisége erősen szublimált, az erotika a pajzánkodó utalások határáig terjed („hadd heverjek / Éltető bokrodba már”); Ady verse ezzel szemben nyíltan erotikus (vö. „Testedet, a kéjekre gyúltat”, valamint a vershelyzet)

- Csokonai versét az allegória kibontása szervezi, míg Ady műve a paradoxon alakzatára épül

- Csokonai szövegének játékossága jelentős részben a verszenének köszönhető (a szimultán verselés; rövid sorok gyakran két szótagra kiterjedő tiszta rímekkel; keresztrímek; ritka bravúros megoldások, mint a kancsal rím: *nyáron – nyerne*)

- Adynál az indulat megjelenítése nem enged gazdag rímelést vagy erőteljes zeneiséget (félrímek; nagyon laza jambikus lejtés)

MELLÉKLET

A szövegalkotási, a nyelvhelyességi és a helyesírási hibák jelölése

Bekezdés jele: fordított z-betű.

Nincs új bekezdés (álbekezdés):

Szövegbeli hiány jele: √

Egyéb szövegalkotási hiba jele: -----

Tartalmi hiba: _____

Szórend, mondatrend, a bekezdések sorrendje: 1. 2. 3.

Logikai hiba, ugrás a mondatok (tagmondatok) között: →

Logikai hiba, ugrás a bekezdések (a szöveg nagyobb egységei) között: ↯

Logikai vagy nyelvi ellentmondás: ↔

A nyelvhasználati hibák jelölése: ~~~~~~

Egybeírás jele: ⊕

Különírás jele: ⊖

A helyesírási hibák jelölési formái: durva hiba: 3 vonalas aláhúzás, súlyos hiba: 2 vonalas aláhúzás, egyéb hiba: 1 vonalas aláhúzás. *Vagy:* a hibapont száma a margón a hibával egy sorban, a hiba bekarikázva.

Az íráskép értékelése

Teljesítményszintek

Az íráskép rendezett, olvasható: nincs levonás.

Az íráskép rendezetlen: –1 pont.

Pongyola ékezethasználata: –1 pont

Az íráskép helyenként nehezen olvasható, általában rendezetlen: –2 pont.

Az íráskép zömében alig olvasható és/vagy értelemzavaróan rendezetlen: –3 pont.

A helyesírási típushibák pontozása

Durva hiba (3 pont)

1. A mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban
2. Az összeolvadás, a részleges hasonulás, az írásban jelöletlen teljes hasonulás és a kiesés hibás írásmódja
3. Kezdőbetűk tévesztése közhasználatú tulajdonnevek esetében (pl. *Magyar Tudományos Akadémia*)
4. Kezdőbetű tévesztése melléknevek és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknév esetében (pl. *francia, balatoni, adys*)
5. Igekötős igék hibás írása
6. Az *ly – j* hibás írása, az *ly – j* tévesztése szótöbén és toldalékban, az *ly – j* hiánya vagy kiejtés szerinti jelölése közhasználatú szavakban
7. Tagadószó egybeírása az igével
8. Felszólító módú igealakok hibái

Súlyos hiba (2 pont)

1. Közhasználatú szavak/összetett szavak különírása, illetve szókapcsolatok egybeírása
2. Közhasználatú szavak elválasztása
3. Magánhangzók időtartamának tévesztése közhasználatú szavakban és toldalékokban

Egyéb hiba (1 pont)

1. Nem közhasználatú szavak durva és súlyos hibái
 2. Köznevek kezdőbetűjének tévesztése (pl. *világháború*)
 3. Kezdőbetű tévesztése több elemből álló tulajdonnévből képzett melléknév esetében (pl. *Nagy-New York-i, budapest – bécsi, Csokonai Vitéz Mihály-os*)
 4. Betűtévesztés.
-

Központozási hiba (összesen maximum 5 pont)

1. Mondatzáró írásjelek; tagmondatok közötti írásjelek; mondatrészek közötti írásjelek hiánya vagy téves jelölése
2. Egyéb írásjelek hiánya vagy téves jelölése

A helyesírási hibapontok kiszámítása

Fontos, hogy a helyesírási hibák jelölése tájékoztasson a hibák minősítéséről is.

Ismétlődő hibáért minden hibatípusban csak egyszer számítható hibapont. Csak az ugyanabban a szóban elkövetett megegyező hiba és a központozási hibatípus számít ismétlődő hibának.

A közhasználatú szó fogalma bizonyos fokig környezet- és műveltségfüggő. Megítélésében meghatározóak a középiskolai tanulmányok, ugyanakkor a vizsgatárgy fogalomkincese közhasználatúnak tekintendő (pl. *metafora*).

A nyelvhelyességi hiba nem helyesírási hiba.

Az idézetekben elkövetett helyesírási hibákat ugyanúgy durva, súlyos és egyéb hibatípusba soroljuk, ha a vizsgázónak volt lehetősége az idézet szövegének ellenőrzésére. Ha a jelölt emlékezetből idéz, és esetleg hibát vét, hibáit soroljuk az egyéb hibák közé. A költői–írói helyesírás átvétele a tanuló saját szövegében nem hiba, ha az idézet jelölt, szó szerinti; amennyiben jelöletlen és/vagy tartalmi idézet, akkor a hibának megfelelő pontszámot vonjuk le.

A helyesírási hibákat a szövegértési és a szövegalkotási feladatokban együttesen kell figyelembe venni.

A vizsgázó összpontszámából maximum 15 vizsgapontot lehet levonni. (Tehát 31 vagy annál több hibapont esetén is értelemszerűen 15 vizsgapontot.) A helyesírási hibapontok átszámítása vizsgaponttá a következő módon történik:

Hibapont	Levonás
1–2	0
3–4	1
5–6	2
7–8	3
9–10	4
11–12	5
13–14	6
15–16	7
17–18	8
19–20	9
21–22	10
23–24	11
25–26	12
27–28	13
29–30	14
31–	15